

INTINSIV KASBGA YO‘NALTIRISH MARKAZLARINING ARXITEKTURAVIY SHAKLLANTIRISH

Talaba. Odilov Elyorbek.

Ilmiy rahbar: I.M.Kosimov

Namangan muhandislik qurilish instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada kasbga yo‘naltirish markazlarining ahamiyati, ularning vazifalari va jamiyat taraqqiyotidagi roli yoritilgan. Markazlarning yoshlarni kasb tanlashda qo‘llab-quvvatlashi, shaxsiy qobiliyatlarni aniqlashdagi o‘rni va amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, markazlarni samarali shakllantirish uchun zamonaviy infratuzilmani yaratish, malakali mutaxassislarni jalb qilish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha tavsiyalar berilgan. Ushbu markazlar orqali ishsizlik darajasini pasaytirish va iqtisodiyotga malakali kadrlarni yetkazib berish imkoniyatlari ham ko‘rsatib o‘tilgan. Maqola kasbiy ta‘lim tizimini rivojlantirish va yoshlarni kelajakda muvaffaqiyatli kasb tanlashga yo‘naltirish bo‘yicha amaliy tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Tayanch so‘zlar: Kasbga yo‘naltirish, Yoshlar, Mehnat bozori, Shaxsiy qobiliyat, Kasb tanlash, Amaliy mashg‘ulot, Malakali kadrlar, Infratuzilma, Innovatsion texnologiyalar, Hamkorlik, Iqtisodiy taraqqiyot, Ishsizlik, Ta‘lim tizimi, Stajirovka, Seminar va treninglar

Kirish. Bugungi kunda globallashuv jarayoni va texnologik rivojlanish mehnat bozoriga bo‘lgan talablarni sezilarli darajada o‘zgartirmoqda. Natijada, yoshlarni kelajakda muvaffaqiyatli kasb tanlashga yo‘naltirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Jamiyatda mehnat bozorining o‘zgaruvchan talablari va turli kasblarning yangi yo‘nalishlari yoshlarning qaror qabul qilish jarayonini yanada murakkablashtiradi. Shu sababli, kasbga yo‘naltirish markazlari ta‘lim tizimining ajralmas qismi bo‘lib, yoshlarni mehnat bozoriga samarali tayyorlash, ularning qobiliyatlarini aniqlash va kelajakda ularni muvaffaqiyatli faoliyatga yo‘naltirish uchun muhim platforma hisoblanadi.

Mazkur maqolada kasbga yo‘naltirish markazlarining asosiy vazifalari, ularni tashkil etish usullari va ularning jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati keng tahlil qilinadi. Shu bilan birga, markazlarni samarali shakllantirish uchun takliflar ham ko‘rib chiqiladi.

Asosiy qism. Kasbga Yo‘naltirish Markazlarining Ahamiyati

Kasbga yo‘naltirish markazlari yoshlarning shaxsiy qobiliyatlarini aniqlash, ularni mehnat bozoridagi talablar bilan uyg‘unlashtirish va kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim o‘rin tutadi. Ushbu markazlar:

Kasb tanlashda yordam beradi: Yoshlar qaysi yo‘nalishda qobiliyatli ekanligini aniqlash orqali kelajakda muvaffaqiyatli faoliyat olib borishi mumkin.

Mehnat bozorining talablariga moslashtiradi: Zamonaviy iqtisodiyotni rivojlantirishda ehtiyoj yuqori bo‘lgan sohalarni yoshlar orasida targ‘ib qiladi.

Kelajak kasblari bo‘yicha ma‘lumot beradi: Dunyodagi texnologik o‘zgarishlar tufayli yuzaga kelayotgan yangi kasblar to‘g‘risida ma‘lumot yetkazadi.

Kasbga Yo‘naltirish Markazlarining Asosiy Vazifalari

* Shaxsiy qobiliyatlarni aniqlash: Yoshlarning iste‘dod va qobiliyatlarini aniqlash uchun psixologik testlar va intervyular o‘tkaziladi.

* Amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish: Maxsus o‘quv dasturlari va stajirovkalar orqali nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etishga yordam beradi.

* Kasb tanlash bo‘yicha maslahat berish: Har bir yoshga individual yondashuv asosida maslahat beriladi.

* Mehnat bozoriga tayyorlash: Ish beruvchilar bilan hamkorlikda tajriba almashish va ishga joylashish imkoniyatlarini yaratadi.

Kasbga Yo‘naltirish Markazlarini Shakllantirish Choralari

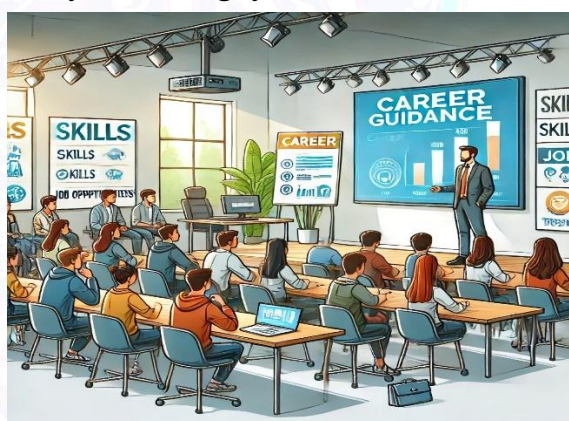
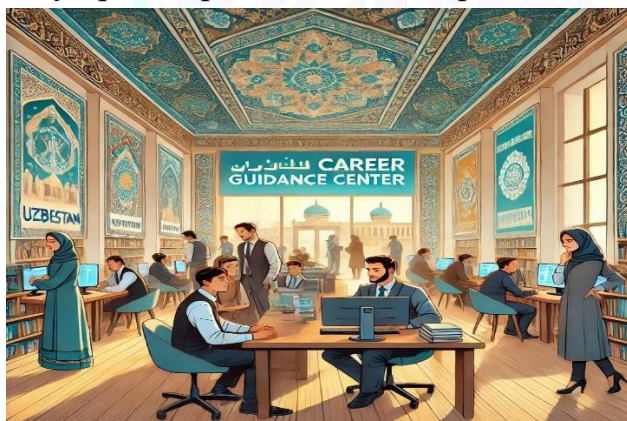
Kasbga yo‘naltirish markazlarini samarali tashkil etish uchun quyidagilar amalga oshirilishi zarur:

Zamonaviy infratuzilma yaratish: Markazlar texnologik jihozlangan laboratoriyalar, seminar zallari va virtual ta‘lim platformalari bilan ta‘minlanishi kerak.

Malakali mutaxassislarni jalb qilish: Pedagoglar, psixologlar va sohaga oid tajribaga ega bo‘lgan mutaxassislar markaz faoliyatiga jalb etilishi lozim.

Innovatsion metodlardan foydalanish: Simulyatsiya texnologiyalari, virtual reallik va onlayn o‘quv platformalari orqali ta‘lim jarayonini optimallashtirish zarur.

Hamkorlikni rivojlantirish: Korxonalar, universitetlar va xalqaro tashkilotlar bilan yaqin aloqalar o‘rnatish orqali markaz faoliyatini kengaytirish mumkin.

1-rasm. Kasbga yo‘naltirish markazi interyeri taklifi

Kasbga Yo‘naltirish Markazlarining Jamiyat Taraqqiyotidagi Roli

Kasbga yo‘naltirish markazlari yoshlarni mehnat bozoriga samarali jalb qilish orqali iqtisodiy taraqqiyotga hissa qo‘shadi. Ushbu markazlar orqali:

Ishsizlik darajasi kamayadi.

Malakali kadrlar yetkazib beriladi.

Innovatsion sohalarga qiziqish ortadi.

Bundan tashqari, yoshlarning o'zlari tanlagan kasb bo'yicha muvaffaqiyatga erishishi jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi va iqtisodiy rivojlanishga turtki beradi.

Kasbga Yo'naltirish Markazlari va Texnologik Innovatsiyalar

Hozirgi kunda kasbga yo'naltirish markazlarida texnologiyalardan foydalanish dolzarb masalaga aylangan. Bunda quyidagi yo'nalishlar alohida e'tiborga loyiq:

Onlayn platformalar: Talabalar va yoshlar uchun masofaviy maslahatlashuv tizimlari, onlayn seminarlar va treninglar tashkil qilish imkoniyati.

Sun'iy intellekt yordamida kasb tanlash: Maxsus dasturlar orqali shaxsiy qobiliyatlarni tahlil qilish va mos kasblarni tavsiya etish.

Virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari: Kasbiy amaliyot va simulyatsiyalarni tajriba sifatida o'tkazishga yordam beradigan texnologiyalar.

Mintaqaviy Xususiyatlar

O'zbekistonda har bir hududning o'ziga xos iqtisodiy ixtisoslashuvini hisobga olib, kasbga yo'naltirish markazlari faoliyatini mintaqaviy ehtiyojlarga moslashtirish muhimdir.

Masalan: Qishloq xo'jaligi rivojlangan hududlarda agrosanoat sohasi uchun mutaxassislar tayyorlash.

Sanoat va turizm markazlarida ushbu yo'nalishlarga ixtisoslashgan kasbiy treninglar tashkil qilish.

Mazkur chora-tadbirlar yoshlarni nafaqat mamlakat ichida, balki xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh qilishga yordam beradi. Bu esa kelajakda milliy iqtisodiyotni yanada barqaror rivojlantirish uchun zamin yaratadi.

Xulosa. Kasbga yo'naltirish markazlari yoshlarni kelajakka tayyorlashda muhim rol o'ynab, ularni shaxsiy qobiliyatlariga mos ravishda mehnat bozoriga yo'naltiradi. Ushbu markazlar nafaqat yoshlarga to'g'ri kasb tanlashda yordam beradi, balki malakali kadrlar yetishtirish orqali jamiyat taraqqiyotiga sezilarli hissa qo'shadi.

Markazlarni samarali shakllantirish uchun zamonaviy infratuzilma yaratish, malakali mutaxassislarni jalb qilish va innovatsion ta'lim usullaridan foydalanish zarur. Bundan tashqari, korxonalar, ta'lim muassasalari va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish orqali markazlar faoliyati yanada samarador bo'ladi.

Shunday qilib, kasbga yo'naltirish markazlari yoshlar uchun faqat bir ma'lumot manbai emas, balki ularning kelajakdagi muvaffaqiyatli hayot yo'lini tanlashda ishonchli ko'makchi sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligiga olib keluvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Kasb-hunar ta’limini rivojlantirish to‘g‘risida”gi qarori.
2. Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti: "Kasbga yo‘naltirish metodikasi" darsligi.
3. Ziyonet ta’lim portali: Kasbiy ta’limga oid maqolalar va ma’lumotlar bazasi.
4. Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO) hisobotlari: Mehnat bozori va kasbiy tayyorgarlik bo‘yicha ma’lumotlar.
5. R.B. Abdulkakimov, “Kasbga yo‘naltirish va professional ta’lim asoslari” (o‘quv qo‘llanma).
6. O‘zbekiston Respublikasi Statistika Qo‘mitasi: Mehnat bozori va ishsizlik darajasi bo‘yicha rasmiy hisobotlar.
7. Zamonaviy ta’lim texnologiyalari bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami (O‘zbekiston Fanlar Akademiyasi nashrlari).
8. Global Career Development Association (GCDA): Kasbga yo‘naltirish markazlari tashkiloti bo‘yicha xalqaro tajribalar.
9. Ozodovich, H. A., & Maribovich, Q. I. (2022). Improving the Design of Youth Innovative-Creative and Development Scientific Centers.
10. Dedakhanov, B., & Kasimov, I. (2022). Ancient Architecture Of The Ferghana Valley Features Of Formation And Development (On The Example Of Civil Architecture And Urban Planning). *Science and innovation*, 1(C6), 278-284.
11. Mahmudov, O. Z. O., & Kasimov, I. M. (2021). THE STUDY OF THE GEOECOLOGICAL PROBLEMS OF A BIG CITY. *Academic research in educational sciences*, 2(4), 271-275.
12. Раззаков, С. Ж., Холбоев, З. Х., & Косимов, И. М. (2020). Определение динамических характеристик модели зданий, возведенных из малопрочных материалов.
13. Хасанов, А. Н., Аббасова, Р. К., & Маърибович, Қ. И. (2022). КАСБ ҲУНАР МАЖМУАЛАРИНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ ТАРИХИ (ФАРҒОНА ВОДИЙСИ МИСОЛИДА). *Journal of new century innovations*, 19(1), 198-204.
14. Maribovich, Q. I. (2022). Scientific Proposals for Architectural Improvement of Engineering Centers. *Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science*, 1(6), 59-63.
15. Ozodovich, H. A., Maribovich, Q. I., & Zarina, B. (2023). KASBGA YO‘NALTIRISH MARKAZINI INNOVATION LOYIHASI TAKLIFI “KIDZANIA JOB WORLD IN TASHKENT”. *PEDAGOG*, 6(1), 120-129.
16. Арифжанов, А. М., Фатхуллаев, А. М., Самиев, Л. Н., & Косимов, И. (2015). Установившееся неравномерное движение взвесенесущего потока в верхнем бьефе гидроузла. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*, (5-2), 204-207.

17. Maribovich, Q. I. (2023). Architectural Improvement of Professional Centers. *Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science*, 2(3), 85-91.
18. Rahimova, G., Dedaxanov, B., Adilov, Z., & Qosimov, I. (2022). Use of innovative methods in developing professional skills of students. *Journal of new century innovations*, 19(2), 161-168.
19. Дедеханов, Б., Қосимов, И. М., Адиллов, З. Р., & Раҳимова, Г. Э. (2022). ФАРҒОНА ВОДИЙСИ ҚАДИМГИ АРХИТЕКТУРАСИНИ ШАКЛЛАНИШИ ВА РИВОЖИДА ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИНИНГ РОЛИ. *Journal of new century innovations*, 19(2), 176-185.
20. Қосимов, И. М., Дедеханов, Б., Адиллов, З. Р., & Раҳимова, Г. Э. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗЛАРИНИНГ ИННОВАЦИОН АРХИТЕКТУРАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. *Journal of new century innovations*, 19(2), 169-175.
21. Адиллов, З. Р., Қосимов, И. М., Дедеханов, Б., & Раҳимова, Г. Э. (2022). НАМАНҒАН ВИЛОЯТИДАГИ ХЎЖА АМИН МАҚБАРАСИ. *Journal of new century innovations*, 19(2), 152-160.
22. Хасанов, А. О., & Қосимов, И. М. (2023). Жамиятни Ривожлантиришда Касбга Йўналтириш Марказлари Лойиҳалашни Оптималлаштириш. *Journal of new century innovations*, 21(1), 136-143.
23. Хасанов, А. О., & Қосимов, И. М. (2023). ЎЗБЕКИСТОН ШАРОИТИДА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗЛАРИНИ АРХИТЕКТУРА ТАКЛИФИ. *Journal of new century innovations*, 21(1), 144-150.
24. Madamiovna, K. D., & Maripovich, K. I. (2024). The Role of Towns and Baths in Community Life And. *Journal of Contemporary Business Law & Technology: Cyber Law, Blockchain, and Legal Innovations*, 1(2), 39-42.
25. Kosimov, I. (2018). Gallery of the dam to keep the entrance of the precipitation and washing to remove sediment, water reservoirs accumulated precipitation pipeline cleaning methods. Role of the using innovative teaching methods to improve the efficiency of education. Россия. Г. Москва.
26. Раҳимова, Г., Илхом, Қ., & Дедаханов, Б. (2023). ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ ЎРНИ. *Journal of new century innovations*, 21(3), 33-40.
27. Kasimov, I., & Ulmasova, S. (2024). ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF COVID-19 VACCINOPROPHYLAXIS ON THE EXAMPLE OF THE CITY OF TASHKENT. *Science and innovation*, 3(D3), 21-23.
28. Kosimov, I. (2021). Шаҳар қурилиши ва хўжалигида сув муоммоларини олдини олиш учун сув омборларида лойқаланиш жараёнларини камайтириш чора-тадбирлари. *Литва № 17., 14.07. 2021 й Тошкент-“Lesson press”*

нашриёти. 2021й. ISBN 978-620-0-62662-2 <https://morebooks.shop/shopui/shop/product/9786200626622>.

29. Kosimov, I. (2022). Касбга йўналтириш илмий марказларини архитектуравий инновацион ечимлари таклифи. *Scienceweb academic papers collection*.
30. Kosimov, I. (2014). Соҳил бўйларида шаҳар ва шаҳарчалар барпо этиш. In *Иқтидорли ёш кадрлар келажак пойдевори, уларни тарбиялаш, тайёрлаш тажрибалари ва истиқболлари. Конференция материаллари тўплами* (pp. 5-6).
31. Qosimov, I. M. R. (2024). Architectural Improvement of the Buildings of the Scientific Center for Career Guidance of Creative Youths. *American Journal of Engineering, Mechanics and Architecture*, 2(4), 5-13.
32. Qosimov, I. M. (2023). JAMOAT BINOLARINI ARXITEKTURAVIY RIVOJLANTIRISH (KASBGA YOʻNALTIRISH MARKAZLARI MISOLIDA. *PROBLEMS OF ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION (SCIENTIFIC TECHNICAL JOURNAL)*, 1(2), 497-499.
33. Inogamov, B. I., & Khasanov, A. O. (2021). Taking Into Account Socio-Functional Factors in the Design of Housing. *Design Engineering*, 2587-2589.
34. Khasanov, A. (2020). Organizing Eco Tourism Along With Uzbek National Automagistrale Way. *Solid State Technology*, 63(6), 12674-12678.
35. Ozadovich, K. A., & Ismailovich, I. B. (2021). Issues of Organization of Service Sets on the Uzbek National Highway A-380. *Design Engineering*, 2582-2586.
36. Khasanov, A. (2016). About several infrastructure constructions of the Great Silk Road. *Int'l J Innov Sci Eng Technol*, 3(6), 295-299.
37. Adilovna, Q. S., & Ozodovich, X. A. (2021). Requirements for the preparation of interiors in secondary schools.
38. Ozodovich, X. A., & Azim o'g'li, N. A. (2021). Formation of the “Obod Mahalla” System in the Villages of Uzbekistan and Serving the Population. *Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali*, 1(5), 325-329.
39. Ozodovich, X. A., Iqramovich, A. R., & Shaxnazarovich, R. L. (2021). Location of auxiliary rooms inside the living rooms in bukhara traditional residential areas.
40. Khasanov, A. O., & Allayarov, K. O. (2021). Residential Yurts Of The Ancient Nomads Of Central Asia And The Use Of Yurts In Tourism. *The American Journal of Engineering and Technology*, 3(01), 58-64.
41. Matjanov, O. K., Xasanov, A. A., & Boltabayev, P. L. Y. (2022, August). ILMIY TADQIQOT VA INNOVATION MARKAZLARNI LOYIHALASH VA QURISHNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATLI TALABLARI VA QONUNIYATLARINI SHAKLLANTIRISH. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 7, pp. 36-39).

42. Matjanov, O. K., Xasanov, A. A., & Boltabayev, P. L. Y. (2022). ILMIY TADQIQOT VA INNOVATSION MARKAZLAR ARXITEKTURASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH AN'ANALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(5-2), 214-217.
43. Xasanov, A. A., Ro'Zmetov, Q. S., Dushanov, S. S., & Dushanov, R. D. O. G. L. (2022). YUSUF HAMADONIY ZIYORATGOHIDA ZIYORAT VA DAVOLANUVCHILAR UCHUN KICHIK EKOTURISTIK MEHMONXONALARNING ORNI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(5-2), 674-679.
44. Khasanov, A. CONTEMPORARY DESTINATIONS SERVICE AND CREATING A SYSTEM OF HISTORICAL CARAVAN ROUTES.
45. Inogamov, B., Alimdjanov, R., & Allayarov, K. (2022). ГИЛ, ЦЕМЕНТ, ГИПС ВА ГРАНИТ КАБИ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИНИНГ ФИЗИК-КИМЁВИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ ҲАМДА ИШЛАТИЛИШИ. *Science and innovation*, 1(A8), 769-774.
46. Inog'Omoy, B., & Alimdjanov, R. (2022). СПОРТ ИНШООТЛАРИНИ ЛОЙИХАЛАШДА ҚЎЛЛАНИЛАДИГАН КОНСТРУКЦИЯЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА. *Science and innovation*, 1(C8), 344-348.
47. Inog'Omoy, B., & Sodikov, M. (2022). СОЛНЕЧНЫЕ ЭНЕРГИИ В АРХИТЕКТУРЕ. *Science and innovation*, 1(C8), 327-332.
48. Bakhtiyor, I. (2019). Socio-economic preconditions of the formation of mahalla of a new type. *Austrian Journal of Technical and Natural Sciences*, (1-2), 3-5.
49. Inogamov, B., Alimdjanov, R., & Allayarov, K. (2022). PHYSICO-CHEMICAL PROPERTIES AND APPLICATIONS OF BUILDING MATERIALS SUCH AS CLAY, CEMENT, GYPSUM AND GRANITE. *Science and Innovation*, 1(8), 769-774.